

ธรรมนูญสุขภาพ

เขตหลักสี่

กรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2566

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)

ธรรมนูญสุขภาพ

เขตหลักสี่

พ.ศ. 2566

ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ พ.ศ. 2566

- บรรณาธิการอำนวยการ : กรุงเทพมหานคร
สำนักงานเขตหลักสี่
สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- กองบรรณาธิการ : ศูนย์วิชาการสุขภาพเขตเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ศูนย์ขับเคลื่อนสุขภาพเขตเมือง (คสม.สช.)
ฝ่ายพัฒนาชุมชนและสวัสดิการสังคม สำนักงานเขตหลักสี่
ศูนย์บริการสาธารณสุข 53 พุ่งสองห้อง
- เขียน/เรียบเรียง : รองศาสตราจารย์ ดร.เปรี๊ยะ กิจรัตน์ภร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิตพรณ อมรปาน
รองศาสตราจารย์ ดร.อนันตกุล อินทรผดุง
รองศาสตราจารย์ ดร.โสภณา จีรวงศ์สรณ์
ทัศนาศ ปิ่นทอง
เบญจวรรณ รัตนवार
วิศรา ไชยสุวรรณ
- จัดทำโดย : สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.)
- สนับสนุนการจัดพิมพ์ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
- พิมพ์ครั้งที่ 1 : พฤษภาคม 2567 จำนวน 500 เล่ม
- พิมพ์ที่ : บริษัท ปียอนด์ พับลิชชิง จำกัด

ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ พ.ศ. 2566

คำประกาศธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หมวด 5 กำหนดให้มี “ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ” เพื่อเป็นกรอบและแนวทางในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการดำเนินงานด้านสุขภาพของประเทศ โดยระบุให้ภาคีในระดับพื้นที่สามารถจัดทำ “ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่” เพื่อเป็นเครื่องมือและกลไกกำกับดูแลสุขภาวะของประชาชน โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาควิชาการ/วิชาชีพ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ภายใต้ศักยภาพและบริบทของพื้นที่บนหลักการการมีส่วนร่วมและการพึ่งตนเอง ประกอบกับการประกาศใช้ “ธรรมนูญสุขภาพกรุงเทพมหานคร” ในปี 2563 ภายใต้แนวคิดสำคัญ คือ การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วม การกระจายอำนาจ ความเป็นธรรมในระบบสุขภาพ การลดความเหลื่อมล้ำในด้านต่าง ๆ และการสร้างสภาพแวดล้อมที่ดี โดยมุ่งหวังให้เกิดสุขภาพในทุกมิติ ทั้งกาย จิต ปัญญา และสังคม แก่ประชาชนในกรุงเทพมหานครทุกกลุ่มวัย

ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 จัดทำขึ้นภายใต้ความร่วมมือของ กรุงเทพมหานคร ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ (สช.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ 5 แห่ง ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

“ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่” จึงเป็นเจตจำนง ข้อตกลง และพันธะร่วมกันของภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในเขตหลักสี่ ทั้งชุมชน ประชาสังคม ภาคเอกชน และหน่วยราชการต่าง ๆ ที่มุ่งหวังให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่สุขภาวะที่ดีของชุมชนที่สอดคล้องกับ

“Good health and Well-being” ถูกกำหนดให้เป็น 1 ใน 17 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) ที่สหประชาชาติร่วมกันกำหนดขึ้นเป็นวาระการพัฒนาระดับโลกที่ต้องบรรลุให้ได้ภายในปี 2030 ซึ่งประเด็นนี้จัดอยู่ในเป้าหมายที่ 3 ซึ่งมีการแปลเป็นภาษาไทยโดยสถาบันต่าง ๆ แตกต่างกันไป เช่น “ชีวิตที่มีสุขภาพดีและสุขภาวะของทุกคนในทุกช่วงวัย” หรือ “สร้างหลักประกันการมีสุขภาพดีและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดีสำหรับทุกคนในทุกวัย”

- ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580 ที่มีเป้าหมายการพัฒนาประเทศให้มั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน

- ธรรมนูญว่าด้วยระบบสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2565 ที่มุ่งสู่ระบบสุขภาพที่เป็นธรรม ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง และช่วยพลิกฟื้นประเทศไทย

- วิสัยทัศน์กรุงเทพมหานคร ที่มุ่งสู่การเป็น “มหานครแห่งเอเชีย” ในปี พ.ศ. 2575 ทั้ง 7 ด้าน คือ มหานครปลอดภัย มหานครสีเขียวสะดวกสบาย มหานครสำหรับทุกคน มหานครกระชับ มหานครประชาธิปไตย มหานครแห่งเศรษฐกิจและการเรียนรู้ และการบริหารจัดการเมืองมหานคร

- วิสัยทัศน์เขตหลักสี่ “สภาพแวดล้อมสดใส บุคลากรเต็มใจให้บริการ ทุกภาคส่วนร่วมพัฒนา นำประชาสู่ความเข้มแข็ง”

ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ ได้รับความเห็นชอบโดยฉันทมติในการประชุม สมัชชาสุขภาพเขตหลักสี่ เมื่อวันที่ 13 เดือนธันวาคม พ.ศ.2566 แล้ว จึงขอประกาศใช้ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ ตามท้ายประกาศนี้

เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจากทุกภาคส่วนนำไปใช้ประโยชน์ต่อไป

ประกาศ ณ วันที่ 13 ธันวาคม 2566

ผู้อำนวยการเขตหลักสี่

สารบัญ

	หน้า
คำประกาศธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่	ก
สารบัญ	ค
ส่วนที่ 1 วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาเขตหลักสี่	1
ส่วนที่ 2 สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาวะของเขตหลักสี่	5
ส่วนที่ 3 ศักยภาพและต้นทุน	14
ส่วนที่ 4 ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่และการขับเคลื่อน	16
สาระสำคัญรายหมวดของธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่	
หมวดที่ 1 การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน	19
หมวดที่ 2 กายภาพ สิ่งแวดล้อม และขยะมูลฝอย	20
หมวดที่ 3 การดูแลสุขภาพอนามัยตนเอง สมาชิกในครัวเรือน และคนในชุมชน	22
หมวดที่ 4 แรงงานนอกระบบ	23
หมวดที่ 5 คนพิการ	24
หมวดที่ 6 ผู้สูงอายุ	25
หมวดที่ 7 การบริการสาธารณสุข	26
หมวดที่ 8 การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่	27
ภาคผนวก	28

ส่วนที่

1

วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาเขตหลักสี่

วิสัยทัศน์สำนักงานเขตหลักสี่

สภาพแวดล้อมสดใส บุคลากรเต็มใจให้บริการ ทุกภาคส่วนร่วมพัฒนา นำประชาชนสู่ความเข้มแข็ง

คำขวัญประจำเขต

วัดหลักสี่งามวิจิตร แหล่งผลิตว่าวไทย เลื่องลือไกลหัวโชน งามน่ายลเขตหลักสี่
ตราสัญลักษณ์ประจำสำนักงานเขตหลักสี่

พันธกิจ

1. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานตามหลักผังเมือง
2. รักษาสภาพแวดล้อม พื้นที่สีเขียว และพัฒนาสภาพकुคูลอง
3. มุ่งการพัฒนาการให้บริการที่ดีที่สุด
4. ส่งเสริม สนับสนุนการใช้ชีวิต ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้คุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โดยมุ่งสร้างสังคมน่าอยู่
5. พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ยกระดับการจัดการการศึกษาของประชาชน

สำนักงานเขตหลักสี่ได้จัดทำแผนพัฒนาเชิงพื้นที่โดยอ้างอิงจาก “แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะ 20 ปี ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570)” ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์ 29 ยุทธศาสตร์ย่อย ซึ่งในปีงบประมาณ 2567 ได้กำหนดเป้าหมายไว้ 5 ยุทธศาสตร์หลัก 12 ยุทธศาสตร์ย่อย ดังนี้

แผนพัฒนาเชิงพื้นที่เขตหลักสี่ ประจำปี พ.ศ. 2567

เป้าหมาย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างเมืองปลอดภัยและยั่งยืนต่อวิกฤตการณ์

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1.1 ปลอดภัยอาชญากรรมและยาเสพติด

เป้าประสงค์ที่ 1.1.2 เด็กและเยาวชนไม่เสพยาเสพติด ผู้เสพ ผู้ติดเข้าสู่ระบบการบำบัดรักษา และฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีมาตรฐานและมีความเหมาะสม

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1.2 ปลอดภัยอุบัติเหตุ

เป้าประสงค์ที่ 1.2.2 ลดอุบัติเหตุทางถนน

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1.3 ปลอดภัยพิบัติ

เป้าประสงค์ที่ 1.3.1 กรุงเทพมหานครสามารถลดความเสี่ยงและฟื้นคืนจากภัยพิบัติ

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 1.5 เมืองสุขภาพดี (Healthy City)

เป้าประสงค์ที่ 1.5.4 ส่งเสริมสุขภาพीलสิ่งแวดลอมและ อาชีวอนามัยของสถานประกอบการ อาคารสถานที่ให้ถูกสุขลักษณะ มีความสะอาดและปลอดภัย

เป้าประสงค์ที่ 1.5.6 อัตราป่วยตายด้วยโรคติดต่อที่สำคัญในเขตเมือง (ไม่เกินเกณฑ์มาตรฐานของประเทศ Benchmark)

เป้าประสงค์ที่ 1.5.11 ประชาชนบริโภคอาหารที่มีความปลอดภัยจากเชื้อโรคและสารปนเปื้อนที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสิ่งแวดล้อมยั่งยืนและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 2.1 คุณภาพสิ่งแวดล้อมยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ 2.1.1 กรุงเทพมหานครมีกลไกการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีความยั่งยืน โปร่งใส และประสิทธิภาพสูง

เป้าประสงค์ที่ 2.1.3 กรุงเทพมหานครมีการลดและควบคุมปริมาณมลพิษตั้งแต่แหล่งกำเนิด และเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการมลพิษตั้งแต่แหล่งกำเนิด จนถึงการจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 2.2 พื้นที่สีเขียวเพื่อสุขภาวะที่ดีและมีความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อมตามมาตรฐานสากล

เป้าประสงค์ที่ 2.2.3 กรุงเทพมหานครมีพื้นที่สีเขียวในรูปแบบ สวนสาธารณะ/สวนหย่อม เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ ออกกำลังกาย และ กิจกรรมนันทนาการที่กระจายครอบคลุมทั่วพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การลดความเหลื่อมล้ำด้วยการบริหารเมืองรูปแบบอารยะสำหรับทุกคน

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3.1 ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาสได้รับการดูแลอย่างครบวงจร

เป้าประสงค์ที่ 3.1.3 มีระบบสวัสดิการสังคมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ด้อยโอกาส

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 3.3 การศึกษาสำหรับทุกคน

เป้าประสงค์ที่ 3.3.1 เด็กที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครทุกคนจะต้องได้รับการศึกษาตามความต้องการ

เป้าประสงค์ที่ 3.3.7 ศึกษาและพัฒนาเนื้อหาการเรียนรู้ ตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนแต่ละช่วงวัย และกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเชื่อมโยงเมืองที่มีความคล่องตัวและระบบบริการสาธารณะแบบบูรณาการ

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 4.3 กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีรูปแบบการจัดการภูมิทัศน์เมืองอย่างยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ 4.3.1 กรุงเทพมหานครมีการปรับปรุงองค์ประกอบทางภูมิทัศน์เมือง และส่งเสริมอัตลักษณ์และทัศนียภาพในการรับรูของเมือง

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การพัฒนาการบริหารจัดการมหานครที่มีความเป็นมืออาชีพและคล่องตัวในการจัดการเมือง

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 7.3 การบริหารทรัพยากรบุคคล

เป้าประสงค์ที่ 7.3.1 การพัฒนาทรัพยากรบุคคลของ กรุงเทพมหานครให้ มีทักษะความรู้ ความสามารถ มีความเป็นมืออาชีพ ที่เหมาะสมกับการบริหารมหานคร และเป็นผู้มีคุณธรรม และจริยธรรม

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 7.4 การคลังและงบประมาณ

เป้าประสงค์ที่ 7.4.1 กรุงเทพมหานครสามารถรักษาวินัยทางการเงินการคลัง ทั้งในระยะสั้น และระยะยาว

ยุทธศาสตร์ย่อยที่ 7.5 เทคโนโลยีสารสนเทศ

เป้าประสงค์ที่ 7.5.1 การเพิ่มประสิทธิภาพระบบการให้บริการ เพื่อขับเคลื่อนภารกิจของกรุงเทพมหานคร

เป้าประสงค์ที่ 7.5.2 การพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อสนับสนุน การตัดสินใจของ ผู้บริหารระดับหน่วยงานและกรุงเทพมหานคร

ส่วนที่

2

สถานการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อ สุขภาวะของเขตหลักสี่

ประวัติความเป็นมา

เดิมพื้นที่เขตหลักสี่อยู่ในเขตการปกครองของ สำนักงานเขตบางเขน ต่อมาบริเวณนี้ได้รับการโอนย้ายไปอยู่ในเขตการปกครองของ สำนักงานเขตดอนเมือง ซึ่งได้รับการจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2532 ต่อมาในพื้นที่เขตดอนเมืองมีประชากรหนาแน่นมากขึ้น เพื่อความสะดวกในการปกครองและการบริหารงานราชการ จึงได้มีประกาศกระทรวงมหาดไทย เปลี่ยนแปลงพื้นที่เขตดอนเมือง และ จัดตั้งเขตหลักสี่ เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2540 โดยแบ่งพื้นที่ทางทิศใต้ของเขตดอนเมืองมาจัดตั้งเป็นพื้นที่ของเขต

ที่มาของชื่อเขต ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการขุดคลองต่าง ๆ เพื่อเป็นทางลัดสู่จังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่รอบนอกพระนคร โดยจะกำหนดหลักบอกระยะทางของคลองที่ขุดทุกระยะ 100 เส้น หนึ่งในคลองเหล่านั้น ได้แก่ คลองเปรมประชากร ซึ่งขุดเชื่อมไปยังอำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ชุมชนที่ตั้งอยู่ที่หลักบอกระยะที่ 4 ของคลองนี้ จึงมีชื่อเรียกว่า “บ้านหลักสี่” ซึ่งชื่อหลักสี่นี้ ได้นำมาใช้เป็นชื่อสถานที่อื่น ๆ ในบริเวณนั้นอีก คือ วัดหลักสี่ สถานีรถไฟหลักสี่ และ สี่แยกหลักสี่ (จุดตัดระหว่างถนนวิภาวดีรังสิตและถนนแจ้งวัฒนะ)

พื้นที่อาณาเขต

ตั้งอยู่บริเวณทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา หรือฝั่งพระนคร

ทิศเหนือ ติดต่อกับ เขตดอนเมือง มีคลองตาอูฐ คลองเปรมประชากร และคลองวัดหลักสี่เป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ เขตบางเขน มีคลองถนนเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับ เขตจตุจักร มีคลองบางเขนและคลองลาดยาวเป็นเส้นแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ อำเภอเมืองนนทบุรี และ นครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี มีคลองประปาเป็นเส้นแบ่งเขต

การแบ่งเขตการปกครอง

การแบ่งเขตการปกครอง เขตหลักสี่แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 2 แขวง ได้แก่

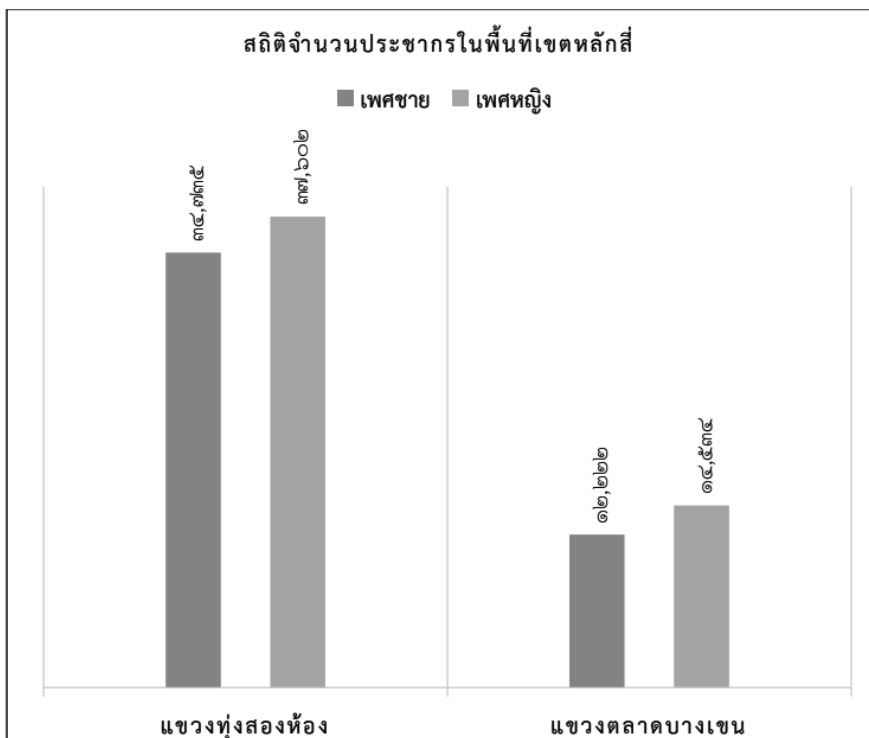
1. แขวงทุ่งสองห้อง

- มีพื้นที่ 16.77 ตารางกิโลเมตร
- จำนวนประชากร 72,337 คน เพศชาย 34,735 คน เพศหญิง 38,056 คน
- จำนวนบ้าน 42,787 หลัง
- ความหนาแน่นของประชากร 4,313.48 คน/ตารางกิโลเมตร

2. แขวงตลาดบางเขน

- มีพื้นที่ 5.81 ตารางกิโลเมตร
- จำนวนประชากร 26,756 คน เพศชาย 12,222 คน เพศหญิง 14,534 คน
- จำนวนบ้าน 18,081 หลัง
- ความหนาแน่นของประชากร 4,605.16 คน/ตารางกิโลเมตร

(หมายเหตุ : ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2566)

ชุมชนในพื้นที่

เขตหลักสี่ มีชุมชนทั้งหมด 77 ชุมชน จัดตั้งตามระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วย
กรรมการชุมชน พ.ศ. 2534 เป็นชุมชนที่อยู่ในแขวงตลาดบางเขน จำนวน 14 ชุมชน
และแขวงทุ่งสองห้อง จำนวน 63 ชุมชน ลักษณะของชุมชน แบ่งออกเป็นประเภท 3 ประเภท
ดังนี้

1. ชุมชนแออัด จำนวน 14 ชุมชน
2. ชุมชนเมือง จำนวน 53 ชุมชน
3. ชุมชนอาคารสูง จำนวน 10 ชุมชน

รายชื่อชุมชน แขวงตลาดบางเขน จำนวน 14 ชุมชน

1. ชุมชนก้าวหน้า
2. ชุมชนอยู่ดีมีสุขร่วมใจ
3. ชุมชนตลาดหลักสี่
4. ชุมชนชายคลองบางบัว
5. ชุมชนบางบัว หมู่บ้านอาทิตย์
5. ชุมชนตรีเพชร 2
7. ชุมชนเปรมสุขสันต์
8. ชุมชนหลังแฟลตร่วมพัฒนา
9. เคหะชุมชนบางบัว
10. ชุมชนหลักสี่พัฒนา 99
11. ชุมชนบางบัวเชิงสะพานไม้ 1
12. ชุมชนบางบัวร่วมใจพัฒนา สะพานไม้ 2
13. ชุมชนซอยพัชรภา
14. ชุมชนหมู่บ้านมหานครนิเวศน์

รายชื่อชุมชน แขวงทุ่งสองห้อง จำนวน 63 ชุมชน

1. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 301
2. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 302
3. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 303
4. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 304
5. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 305
6. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 306
7. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 307
8. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 308
9. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 309
10. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 310
11. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 311
12. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 312
13. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 313
14. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 315
15. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 316
16. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 317
17. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 318
18. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 319
19. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 320
20. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 321
21. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 322
22. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 323

23. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 324	24. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 325
25. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 327	26. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 328
27. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 329	28. เคหะชุมชนทุ่งสองห้อง 330
29. ชุมชนลออทิพย์	30. ชุมชนคลองเปรมประชากรพัฒนา
31. ชุมชนร่วมกิจกรุงศรีพัฒนา	32. ชุมชนรัตนชัยวิลล่า
33. ชุมชนไทรงาม	34. ชุมชนพงษ์เพชรแจ้งวัฒนะ 14
35. ชุมชนชวนชื่นบางเขน	36. ชุมชนทหารเสือ
37. ชุมชนแจ้งวัฒนะผาสุก	38. ชุมชนศิษย์หลวงปู่ขาว
39. ชุมชนมิตรประชาพัฒนา	40. ชุมชนอยู่แล้วรวย
41. ชุมชนแฟลตตำรวจส่วนกลางฯ	42. ชุมชนกองบัญชาการศึกษา
43. ชุมชนคนรักถิ่น	44. ชุมชนหมู่บ้าน กฟภ.นิเวศน์ 2
45. เคหะชุมชนท่าทราย	46. ชุมชนชินเขต
47. ชุมชนพงษ์เพชรพัฒนา	48. ชุมชนร่วมพัฒนา
49. ชุมชนเทวสุนทร	50. ชุมชนแฟลตตำรวจอิสระ
51. ชุมชนหลักสี่	52. ชุมชนชาวลาดตระเวน
53. ชุมชนหมู่บ้านราชพฤกษ์	54. ชุมชนหมู่บ้านชั้นกมลนิเวศน์ 1
55. ชุมชนร่มเย็นพัฒนา	56. ชุมชนอิมสยาม
57. ชุมชนหมู่บ้านพงษ์เพชรวิลล่า	58. ชุมชนมีสุข
59. ชุมชนพินิจลิลล่อ	60. ชุมชนกองทหารพลาธิการฯ
61. ชุมชนกองสรรพาวุธเบา พล.1 รอ.	62. ชุมชน ปตอ.1 (1)
63. ชุมชน ปตอ.1 (2)	

วัดในพื้นที่เขตหลักสี่ จำนวน 1 แห่ง คือ วัดหลักสี่ พระอารามหลวง

สถานศึกษาในพื้นที่เขต

1. ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนวัยเรียนในพื้นที่เขต จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

- 1) ศูนย์ฯ ชุมชนชายคลองบางบัว
- 2) ศูนย์สงเคราะห์เด็กฯ ท่งสองห้อง
- 3) ศูนย์ฯ ชุมชนตรีเพชร 2
- 4) ศูนย์ฯ นปอ. ประจำพื้นที่ท่งสองห้อง
- 5) ศูนย์ฯ ชุมชนแพลตฟอร์มกลางฯ
- 6) ศูนย์ฯ ชุมชนทหารเสือ

2. สถานศึกษาในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

- 1) โรงเรียนการเคหะท่าทราย
- 2) โรงเรียนเคหะท่งสองห้องวิทยา 1
- 3) โรงเรียนเคหะท่งสองห้องวิทยา 2
- 4) โรงเรียนบางเขน (ไวสาสิอนุสรณ์)
- 5) โรงเรียนวัดหลักสี่ (ทองใบทิวาริวิทยา)
- 6) โรงเรียนท่งสองห้อง (คุปตชัยราษฎร์อุทิศ)

3. สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

1.1 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 1 แห่ง คือ โรงเรียนราชวินิตบางเขน

1.2 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จำนวน 6 แห่ง ได้แก่

- 1) โรงเรียนไผทอุดมศึกษา
- 2) โรงเรียนชาลีสมุทร
- 3) โรงเรียนอนุบาลฉัตรเฉลิม
- 4) โรงเรียนอนุบาลวิมลฉัตร
- 5) โรงเรียนอนุบาลดวงจิต
- 6) โรงเรียนก้องทัพบกอุปถัมภ์ไกรอำนวยวิทยา

1.3 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จำนวน 1 แห่ง คือ วิทยาลัยเทคโนโลยีรัตนโกสินทร์

4. กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม จำนวน 3 แห่ง ได้แก่

- 1) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- 2) สถาบันบัณฑิตศึกษาจุฬาภรณ์
- 3) สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์

สถานพยาบาล

ศูนย์บริการสาธารณสุข จำนวน 1 แห่ง คือ ศูนย์บริการสาธารณสุข 53 ฟุ่งสองห้อง
โรงพยาบาลรัฐ จำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลจุฬาภรณ์
โรงพยาบาลเอกชน จำนวน 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลมงกุฎวัฒนะ

สถานีตำรวจ

จำนวน 1 แห่ง คือ สถานีตำรวจนครบาลฟุ่งสองห้อง และพื้นที่ใกล้เคียง 2 แห่ง ได้แก่
สถานีตำรวจนครบาลประราชัน และสถานีตำรวจนครบาลวิภาวดี

หน่วยราชการ

- รัฐวิสาหกิจต่าง ๆ จำนวน 12 แห่ง ได้แก่
1. ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550
 2. กระทรวงยุติธรรม
 3. กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
 4. สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ
 5. กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ
 6. กองบัญชาการกองทัพไทย
 7. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ภาค 7
 8. กองกำกับการโรงเรียนตำรวจนครบาล
 9. สโมสรตำรวจ
 10. องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย
(สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส)
 11. บริษัท ไปรษณีย์ไทย จำกัด (สำนักงานใหญ่)
 12. บริษัท โทรคมนาคมแห่งชาติ จำกัด (มหาชน)

เส้นทาง/ถนน

ทางสายหลัก ได้แก่

1. ถนนวิภาวดีรังสิต (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 31)
2. ถนนงามวงศ์วาน (ส่วนหนึ่งของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 302)
3. ถนนแจ้งวัฒนะ (ส่วนหนึ่งของทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 304)
4. ทางยกระดับอุตราภิมุข

ทางสายรองและทางลัด ได้แก่

1. ถนนกำแพงเพชร 6
2. ถนนพิกุลนคร มีไม้กั้นทางที่จะไปชุมชนเคหะ แขวงสีกัน เขตดอนเมือง
3. ถนนแสนหวี เป็นถนนที่เลียยมั้กั้นทางถนนพิกุลนครได้
4. ถนนน่านเจ้า อยู่ทิศเหนือของบึงใหญ่ เริ่มจากถนนพิกุลนคร ทิศตะวันออก

ของบึงใหญ่ จนถึง คลองประปา เป็นถนนแสนหวี

5. ถนนโกสุมรวมใจ
6. ถนนชินเขต
7. ถนนชิดชน
8. ซอยบางบัว

คลองในพื้นที่เขต

คลองในความดูแลของสำนักการระบายน้ำ จำนวน 5 คลอง ได้แก่

1. คลองตาอูฐ
2. คลองบางตลาด
3. คลองเปรมประชากร
4. คลองวัดหลักสี่
5. คลองสอง

คลองในความดูแลของสำนักงานเขต จำนวน 18 คลอง ความยาว 10,975 เมตร

1. คลองบางพูด
2. คลองลาดโตนด
3. คลองบางพูด 2

4. สำรางสาธารณหลังการสื่อสารแห่งประเทศไทย
5. สำรางสาธารณะเมืองทอง 1
6. สำรางสาธารณะหนองงูเห่า
7. สำรางสาธารณะซอยมีสุข
8. สำรางสาธารณะหมู่บ้านปรางแก้ว
9. สำรางสาธารณะคลองถนน
10. สำรางสาธารณะซอยวิภาวดีรังสิต 54
11. สำรางสาธารณะเคหะทุ่งสองห้อง
12. สำรางสาธารณะหลังสถานีรถไฟหลักสี่
13. สำรางสาธารณะซอยแจ้งวัฒนะ 13
14. สำรางสาธารณะบริษัท รีโน จำกัด
15. สำรางสาธารณะศูนย์อะไหล่หลักสี่
16. สำรางสาธารณะข้างหมู่บ้านสวนบางเขน
17. สำรางสาธารณะข้างหมู่บ้านปรางแก้วและหมู่บ้านเศรษฐีปาร์ค
18. สำรางสาธารณะซอยวิภาวดีรังสิต 60 แยก 18-1-6-4 ข้างหมู่บ้านอาทิตย์

ห้างสรรพสินค้า

จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1. เทสโก้ โลตัส แจ้งวัฒนะ
2. บิ๊กซี แจ้งวัฒนะ
3. ไอที สแควร์
4. ดี อเนนิว แจ้งวัฒนะ

ตลาด

จำนวน 4 แห่ง ได้แก่

1. ตลาดเมืองทอง
2. ตลาดพงษ์เพชร
3. ตลาดเคหะทุ่งสองห้อง
4. ตลาดชินมณี

1. เมืองทองนิเวศน์
2. เคหะบางบัว
3. ชุมชนเคหะท่าทราย
4. ชุมชนเคหะหลักสี่
5. กองบัญชาการศึกษา
6. ชุมชนลานตระเวนระยะไกล
7. ชุมชนตรีเพชร
8. โรงเรียนทุ่งสองห้อง
9. ใต้สะพานข้ามแยกวิภาวดี
10. ชุมชนทหารเสือ
11. กองทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 1
12. ชุมชนชายคลองบางบัว
13. โรงเรียนวัดหลักสี่
14. ชุมชนทุ่งสองห้อง 327
15. แพลตข้าราชการ
16. สวนสาธารณะเคหะทุ่งสองห้อง
17. โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 1
18. โรงเรียนเคหะทุ่งสองห้องวิทยา 2
19. ชุมชนพัชรภา
20. โรงเรียนบางเขน(ไผ่สาละ)
21. กองสรรพาวุธเบา
22. กองพลธิการ

ปัจจุบันสำนักงานเขตหลักสี่ มีต้นทุนในการบริหารจัดการ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการเมืองการปกครอง ด้านการบริหารจัดการ ด้านภาคเอกชน ด้านภาคประชาสังคม และด้านองค์กรวิชาการ

1. **ด้านการเมืองการปกครอง** สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร (ส.ก.) ประกอบด้วย สมาชิกสภาเขตกรุงเทพมหานคร มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน มีจำนวนเขตละ 1 คน มีวาระในการดำรงตำแหน่ง 4 ปี เป็นผู้แทนท้องถิ่นที่ทำงานใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่

2. **ด้านการบริหารจัดการ** สำนักงานเขตหลักสี่มีโครงสร้างในการบริหารจัดการชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตในทุกด้าน เช่น ด้านการแพทย์และสาธารณสุข ด้านการศึกษาทั้งในและนอกระบบรวมถึงการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านสวัสดิการสังคม และด้านโครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น มีการกระจายอำนาจและทรัพยากรให้แก่ชุมชนรวมถึงภาคส่วนต่าง ๆ ให้มีโอกาเข้ามามีบทบาทในการทำหน้าที่ในการอภิบาลระบบสุขภาพ และจัดการงานด้านสุขภาพ มีการจัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต (พชข.) ซึ่งเป็นกลไกที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดแผนงานและเป้าหมายโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน รวมทั้งมีการกระจายอำนาจและทรัพยากร ให้ชุมชนและภาคส่วนต่าง ๆ ได้เข้ามามีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาระบบสุขภาพของชุมชนในเขตหลักสี่มากขึ้น และมีการจัดตั้งคณะอนุกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพเขต (อปสข.) เพื่องานสร้างเสริมสุขภาพ และป้องกันโรคของท้องถิ่นด้วย

3. **ด้านภาคเอกชน** สำนักงานเขตหลักสี่มีภาคเอกชนที่เข้มแข็งที่คอยช่วยเหลือและสนับสนุนในด้านต่าง ๆ รวมถึงมีการสนับสนุนทรัพยากรที่มีความจำเป็นต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่เขตหลักสี่ ซึ่งในหลายภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และในอนาคตหากสามารถดึงภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มากขึ้นก็จะเป็นผลดีต่อระบบการพัฒนาสุขภาพของพื้นที่เขตหลักสี่

4. **ด้านประชาสังคม** สำนักงานเขตหลักสี่ มีสภาองค์กรชุมชนที่ทำงานครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เช่น องค์กรการเงิน ที่อยู่อาศัย/บ้านมั่นคง สหพันธ์พัฒนาองค์กรชุมชนคนจนเมืองแห่งชาติ (สอช.) (จัดตั้งปี พ.ศ. 2554) สวัสดิการ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจชุมชน แผนแม่บทชุมชน สื่อประชาสัมพันธ์ ยาเสพติด สุขภาพ เด็ก เยาวชนและสตรี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีองค์กรประชาสังคมที่ทำงานทั้งในเรื่องชุมชนแออัด คนไร้บ้าน ผู้บริโภค สวนผักคนเมือง สิ่งแวดล้อม ผู้สูงวัย คนพิการ แรงงาน เด็ก สตรี ฯลฯ และยังมีบทบาทขับเคลื่อนในชุมชนแออัดในการสร้างเศรษฐกิจและสังคมเมือง เพราะประชากรจากชุมชนแออัดเหล่านี้เป็นผู้ทำหน้าที่ผลิตสินค้า เป็นแรงงานสร้างบริการราคาถูกให้กับคนเมือง กล่าวได้ว่าท่ามกลางวิกฤติปัญหาหลายด้าน แต่สำนักงานเขตหลักสี่ยังมีพลังของชุมชนและประชาสังคมที่มีการขับเคลื่อนและสร้างบทบาทในการทำงานกันได้อย่างแข็งขันในการจัดการปัญหา โดยเฉพาะในวิกฤติการณ์โรคระบาดที่หลายชุมชนในเขตหลักสี่ได้ระดมสรรพกำลังในการให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนเปราะบางได้อย่างเข้มแข็ง ทำให้เชื่อได้ว่าด้วยพลังของภาคพลเมือง จะสามารถนำไปสู่เมืองแห่งสุขภาวะที่ยั่งยืน และเป็นธรรมได้

5. **ด้านองค์กรวิชาการ** สำนักงานเขตหลักสี่เป็นที่ตั้งของสถานศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษาและในมหาวิทยาลัยซึ่งมีการจัดการศึกษาในรูปแบบของภาครัฐและภาคเอกชนหลายแห่ง ซึ่งองค์กรต่าง ๆ ดังกล่าวมีการสร้างองค์ความรู้ที่หลากหลายผ่านงานวิจัย หากสามารถดึงภาคองค์กรวิชาการที่หลากหลายเหล่านี้เข้ามาร่วมพัฒนาชุมชนก็จะส่งผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดได้

ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ และการขับเคลื่อน

ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ คือ การมุ่งเน้นให้คนทุกช่วงวัยมีสุขภาพที่สมบูรณ์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งชุมชน ประชาสังคม เอกชน และหน่วยงานราชการ

แนวคิดสำคัญ คือ การส่งเสริมกระบวนการการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการพัฒนาสุขภาพของประชาชนในเขตหลักสี่ให้ครอบคลุมบริการสาธารณสุขทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย การรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค และฟื้นฟูสุขภาพ รวมทั้ง มุ่งเน้นในด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีโดยมุ่งหวัง ให้เกิดสุขภาพที่สมบูรณ์ในทุกมิติ ทั้งกาย จิต ปัญญา และสังคม

นิยามศัพท์

“ธรรมนูญสุขภาพ” หมายความว่า กรอบ แนวทาง กติกาหรือข้อตกลงร่วม เกี่ยวกับภาพอนาคตของระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ หรือทิศทางการพัฒนาสุขภาพโดยรวม ที่ชุมชนหรือสังคมเห็นร่วมกันและเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อใช้สื่อสาร สร้างความเข้าใจ และผลักดันให้มีการนำไปปฏิบัติจริง ตลอดจนมีการติดตามประเมินผล ทบทวนและปรับปรุงใหม่ร่วมกัน (พจนานุกรมการสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2561 หน้า 252)

“ธรรมนูญสุขภาพพื้นที่” หมายความว่า กรอบทิศทางข้อตกลงร่วมพันธสัญญา หรือกติการ่วมที่คนในชุมชนใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสุขภาพในระดับพื้นที่ ซึ่งอาจ ครอบคลุมประเด็นเกี่ยวกับสุขภาพในภาพรวมของพื้นที่ หรือเฉพาะบางประเด็นตามที่ชุมชน เห็นร่วมกันก็ได้ โดยมีหัวใจสำคัญคือการมีส่วนร่วมของชุมชนในการออกแบบ พัฒนา ขับเคลื่อนและทบทวนธรรมนูญสุขภาพร่วมกัน (พจนานุกรมการสาธารณสุขไทย พ.ศ. 2561 หน้า 252)

“บริการสาธารณสุข” หมายความว่า บริการต่าง ๆ อันเกี่ยวกับการส่งเสริม สุขภาพการป้องกันและควบคุมโรคและปัจจัยที่คุกคามสุขภาพ การตรวจวินิจฉัยและ บำบัดสภาวะความเจ็บป่วย และการฟื้นฟูสมรรถภาพของบุคคล ครอบครัวและชุมชน (พรบ. สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 หน้า 2)

“ประชาสังคม” หมายความว่า กลุ่มคนในสังคมที่เห็นสภาพปัญหาที่สลับซับซ้อน ยากแก่การแก้ไขจึงมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่การก่อจิตสำนึกร่วมกัน (Civic consciousness) มารวมตัวกันเป็นกลุ่มหรือองค์กร (Civic group/organization) ไม่ว่าจะเป็นภาคธุรกิจเอกชน หรือภาคสังคม (ประชาชน) ในลักษณะที่เป็นหุ้นส่วนกัน (Partnership) เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา หรือจะทำการบางอย่างให้บรรลุวัตถุประสงค์ ทั้งนี้ ด้วยความรัก ความสมานฉันท์ ความเอื้ออาทรต่อกัน ภายใต้ระบบการจัดการ โดยมีการเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย (ธรรมนูญสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2559 หน้า 7)

“ปัจจัยสังคมที่กำหนดสุขภาพ” (Social determinants of health: SDH) หมายความว่า สภาพแวดล้อมที่บุคคล เกิด เติบโต ทำงาน ดำรงชีวิตอยู่ จนถึงวาระสุดท้าย แห่งชีวิต รวมถึงปัจจัยและระบบต่าง ๆ ที่เข้ามามีส่วนกำหนดสภาพแวดล้อมเหล่านั้นด้วย ปัจจัยและระบบต่าง ๆ เหล่านี้ ได้แก่ นโยบายและระบบเศรษฐกิจ ทิศทางการพัฒนา บรรทัดฐานในสังคม นโยบายทางสังคม และระบบการเมืองการปกครอง ซึ่งล้วนมีผลต่อ สุขภาพของประชาชน (ธรรมนูญสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2559 หน้า 9)

“ระบบสุขภาพ” หมายความว่า ระบบความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ (พรบ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 หน้า 2)

“สุขภาพ” หมายความว่า ภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งกาย จิต ปัญญา และสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล (พรบ.สุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2550 หน้า 2)

“สุขภาวะ” หมายความว่า ภาวะที่บุคคลมีร่างกายแข็งแรง อายุยืน จิตใจดี มีเมตตา กรุณา ยึดมั่น คุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตอย่างมีสติสัมปชัญญะ ใฝ่รู้ คิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล อยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข การมีสุขภาวะเชื่อมโยงเป็นองค์รวม เริ่มจาก ตนเอง ครอบครัว ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และอื่น ๆ (ธรรมนูญสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2559 หน้า 6)

“แรงงานนอกระบบ” ตามความหมายขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) หมายถึง แรงงานที่อยู่ในการจ้างงาน ในภาคเศรษฐกิจที่ไม่เป็นทางการ (Informal Sector) ซึ่งมีลักษณะเป็นกิจการขนาดเล็ก ตั้งได้ง่าย มีลักษณะเป็นธุรกิจในครัวเรือน มักใช้วัตถุดิบในประเทศมีการใช้แรงงานเป็นหลัก และมีการดัดแปลงเทคโนโลยีง่าย ๆ มาใช้ เป็นแรงงานอิสระที่ทำกิจกรรมเพื่อความอยู่รอด เช่น หาบเร่ริมถนน คนขับรถแท็กซี่ คนเก็บขยะ คนเก็บเศษกระดาษและโลหะ แรงงานรับใช้ ในบ้านที่รับค่าจ้างจากครัวเรือน ผู้รับงานไปทำที่บ้าน และคนงานในโรงงานที่ไม่ขึ้นทะเบียน ซึ่งเป็นลูกจ้างแอบแฝง (Disguised wage workers) ในเครือข่ายการผลิต และเป็นผู้ประกอบการ

อาชีพอิสระในสถานประกอบการขนาดเล็กมากซึ่งทำงานด้วยตนเอง หรือมีสมาชิกในครอบครัว หรือมีผู้ฝึกงานหรือมีลูกจ้างช่วย (องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) อ้างถึงในสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดเชียงใหม่, “แรงงานนอกระบบ”, <http://chiangmai.labour.go.th/index.php/2018-10-31-08-11-28/408-2018-10-31-06-38-13> (สืบค้นเมื่อวันที่ 7 ธันวาคม ๒๕๖๖))

“คนพิการ” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้หรือความบกพร่องอื่นใด ประกอบกับ มีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความจำเป็นเป็นพิเศษที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างบุคคลทั่วไป ทั้งนี้ตามประเภทและหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ประกาศกำหนด (พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ.2550)

“ผู้สูงอายุ” ตามความหมายของกรมกิจการผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ ๖๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป มีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ (กรมกิจการผู้สูงอายุ <https://www.dop.go.th/th/know/15/646> (สืบค้นเมื่อ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๖))

สาระสำคัญรายหมวดของธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่

หมวดที่

1

การมีส่วนร่วมทุกภาคส่วน

ภาพพึงประสงค์

1. ทุกภาคส่วนเกิดการมีส่วนร่วม ทั้งร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่
2. เกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

มาตรการ

1. จัดประชุมหาหรือผู้มีส่วนร่วมทุกภาคส่วน (5 ภาคส่วน) ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ภาควิชาการ และภาคท้องถิ่น
2. ตั้งคณะทำงาน (ผู้แทน 5 ภาคส่วน) เพื่อขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่
 - ประชุม 2 เดือน/ครั้ง
 - ประธาน/เลขา/เหรัญญิก/ประชาสัมพันธ์ ฯลฯ
3. กำหนดเป้าหมายและวางแผนการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนงานธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ (จัดระบบฐานข้อมูลชุมชน)
4. ขับเคลื่อนงานเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายให้เกิดรูปธรรม (ขับเคลื่อนงานตามวาระสำคัญ/เร่งด่วน เช่น สิ่งแวดล้อม ฯลฯ)
5. ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน (ทุกเดือน)

ภาพพึงประสงค์

1. ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการและคัดแยกขยะมูลฝอย ในครัวเรือน และการไม่ทิ้งขยะ สิ่งปฏิกูลลงคูคลอง ถนนสาธารณะ ท่อระบายน้ำ ที่ดินรกร้าง เป็นต้น
2. ประชาชนรับผิดชอบต่อการดูแลสิ่งแวดล้อมของตนเองอย่างถูกสุขลักษณะ ไม่สร้างความเดือดร้อนรำคาญให้ผู้อื่น
3. ประชาชนตระหนักถึงการดูแลพื้นที่ใช้สอยการจราจรและทางเท้า พื้นที่ส่วนกลางของชุมชน ให้เป็นไปตามธรรมาณูสุขภาพเขตหลักสี่
4. ประชาชนมีพื้นที่สาธารณะในการทำกิจกรรมเพื่อสันทนาการ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย สวนสาธารณะ เป็นต้น
5. ประชาชนในพื้นที่มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา และแจ้งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบเมื่อพบการชำรุดบกพร่องของไฟฟ้าส่องสว่าง กล้องวงจรปิด ประปาหัวแดง และถังดับเพลิง

มาตรการ

1. การรณรงค์ให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกเรื่องการจัดการขยะ เช่น การคัดแยกขยะก่อนทิ้ง ตั้งแต่ระดับครัวเรือน ร้านค้า สถานประกอบการ และหน่วยงานงานในชุมชน
2. ชุมชนมีการกำหนดแนวปฏิบัติทางสังคมในการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น สนับสนุนหรือแม้จัดในชุมชน มีพื้นที่ควบคุมไม่ให้เข้ามาขับถ่ายและให้อาหาร โดยมีการทำงานและมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ หรือองค์กรภาคสังคมที่เกี่ยวข้อง ตามบทบาท ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน โดยกำหนดกฎระเบียบ และมาตรการทางสังคมตามความเหมาะสม

3. สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม คุคลอง โดยกำหนดกฎระเบียบ และมาตรการทางสังคมตามความเหมาะสม และมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

4. เพิ่มพื้นที่สาธารณะ เช่น สถานที่ออกกำลังกาย สวนสาธารณะ 15 นาที เป็นต้น โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และชุมชนมีแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้พื้นที่ส่วนกลาง

5. ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอในทุกด้าน

6. มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง และมีการกำหนดบทลงโทษภายใต้ธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่

ภาพพึงประสงค์

1. ประชาชนได้รับการส่งเสริมสุขภาพในทุกมิติ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม จากภาครัฐและเอกชน
2. ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย และมีการจัดกิจกรรมออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ
3. มีระบบเฝ้าระวังและติดตามด้านสุขภาพเชิงรุกโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน
4. มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์เชิงรุก ด้านการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ การเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพ และการเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานทางสังคม พร้อมทั้งกำหนดแผนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
5. สนับสนุนการจัดทำโครงการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพให้ประชาชนในทุกช่วงวัย

มาตรการ

1. ส่งเสริมให้ประชาชนดูแลสุขภาพอนามัยของตนเอง สมาชิกในครัวเรือนเพื่อการมีสุขภาพที่ดี ให้เหมาะสมตามช่วงวัย
2. ส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเห็นความสำคัญของการออกกำลังกาย เช่น การประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้ การสร้างแกนนำในการออกกำลังกาย การจัดกิจกรรมออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น
3. จัดตั้งระบบเฝ้าระวังเชิงรุกด้านสุขภาพของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และเอกชน
4. จัดให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ ด้านการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพ การเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพ และการเข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานทางสังคม
5. เสริมศักยภาพชุมชนในการจัดทำโครงการป้องกันและส่งเสริมสุขภาพให้กับประชาชนในทุกช่วงวัย
6. ได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานอย่างเพียงพอ

ภาพพึงประสงค์

1. แรงงานนอกระบบได้รับการส่งเสริม ค้ำครอง และสร้างหลักประกันทางสังคม
2. การพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานนอกระบบ
3. สร้างความปลอดภัยด้านอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานของแรงงานนอกระบบ

มาตรการ

1. สร้างเครือข่ายเพื่อให้แรงงานนอกระบบได้รับการส่งเสริม ค้ำครอง และสร้างหลักประกันทางสังคม
2. สร้างความเข้มแข็งให้เครือข่ายประกันสังคม และอาสาสมัครแรงงานนอกระบบ และสร้างแรงจูงใจให้แรงงานนอกระบบเห็นความสำคัญและเข้าร่วมระบบประกันสังคม มาตรา 40 หรือกองทุนการออมแห่งชาติ
3. เพิ่มมาตรการในการขึ้นทะเบียนแรงงานนอกระบบตามกลุ่มอาชีพ เพื่อให้ได้รับสิทธิประโยชน์ในการดูแลสุขภาพตามกลุ่มอาชีพ
4. ส่งเสริมศักยภาพแรงงานนอกระบบให้มีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น
5. ส่งเสริมพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานนอกระบบให้ตรงกับความต้องการกับผู้จ้างงาน
6. กำหนดมาตรการความปลอดภัยด้านอาชีวอนามัยและสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานของแรงงานนอกระบบ
7. ได้รับงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ

ภาพพึงประสงค์

1. คนพิการได้รับความคุ้มครองในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
2. คนพิการมีการขึ้นทะเบียนคนพิการเพื่อให้เข้าถึงสวัสดิการของรัฐได้อย่างครบถ้วน
3. มีศูนย์ดูแลคนพิการ
4. มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในสถานที่ต่างๆ

มาตรการ

1. ด้านสุขภาพ การจัดทำมีโครงการเพื่อป้องกัน ส่งเสริมและฟื้นฟูสุขภาพคนพิการ
2. ด้านการใช้ชีวิตประจำวันการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกแก่คนพิการ เช่น ทางลาดสำหรับรถวีลแชร์ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และเอกชน
3. การจัดตั้งกองทุนสนับสนุนรายได้แก่คนพิการ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน
4. การจัดตั้งศูนย์ดูแลคนพิการ โดยได้รับคำตอบแทนจากกองทุนฯ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และเอกชน
5. จัดให้มีระบบการสำรวจคนพิการในชุมชนเพื่อขึ้นทะเบียนให้ได้รับเบี้ยคนพิการครบถ้วนทุกคน โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน
6. จัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ เช่น ทางลาดในพื้นที่ต่าง ๆ

ภาพพึงประสงค์

1. ยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ
2. จัดสถานที่ดูแลผู้สูงอายุ
3. ส่งเสริมและให้ความรู้คนในครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ
4. ขึ้นทะเบียนผู้สูงอายุเพื่อให้เข้าถึงระบบสวัสดิการของรัฐ
5. ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการของรัฐ

มาตรการ

1. ส่งเสริมอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้สำหรับผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และเอกชน
2. สนับสนุนอุปกรณ์และของใช้จำเป็นแก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เช่น ไม้เท้า วอล์กเกอร์ (Walker) เตียงผู้ป่วย ผ้าอ้อมสำเร็จรูปผู้ใหญ่ โดยการมีแอปพลิเคชันในการจัดตั้งศูนย์ประสานงานเพื่อให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียน/ชมรมผู้สูงอายุ ทำกิจกรรมด้านการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่เหมาะสม ตามที่ธรรมนูญสุขภาพกำหนดไว้ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดตั้งโรงเรียน/ชมรม โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน
5. มีระบบการเฝ้าระวังสุขภาพผู้สูงอายุกรณีฉุกเฉิน เช่น การจัดรถฉุกเฉินในเขต เพื่อรองรับผู้สูงอายุที่อาจจะอยู่ในภาวะวิกฤติ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน
6. การจัดสถานที่ดูแลผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และเอกชน
7. โครงการส่งเสริมและให้ความรู้คนในครอบครัวในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อสร้างครอบครัวเข้มแข็งในการดูแลผู้สูงอายุ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน

8. การจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถเข้าถึงระบบสวัสดิการของรัฐ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และเอกชน

9. ได้รับงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอ

หมวดที่

7

การบริการสาธารณสุข

ภาพพึงประสงค์

1. ประชาชนได้รับการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง เพื่อการมีสุขภาวะที่สมบูรณ์แข็งแรงในทุก ช่วงวัยตามสิทธิที่พึงได้

มาตรการ

1. มีการวางแผนร่วมกันของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อให้ประชาชนได้รับการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึง มีสุขภาวะที่สมบูรณ์แข็งแรงในทุกช่วงวัยตามสิทธิที่พึงได้

2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ เรื่องการย้ายสิทธิหลักประกันสุขภาพ (บัตรทอง) เพื่อให้สามารถใช้บริการที่โรงพยาบาลใกล้บ้านได้

3. ได้รับเงินสนับสนุนอย่างเพียงพอ

ภาพพึงประสงค์

1. คณะกรรมการเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ ประกอบไปด้วย
 - ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตหลักสี่ (ประธานคณะกรรมการ)
 - ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต
 - ผู้แทนคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับเขต
 - ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ อาสาสมัครในเขตพื้นที่คณะกรรมการเครือข่ายชุมชน
2. การดำเนินงานพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วมภายใต้ธรรมนูญสุขภาพในเขตพื้นที่

มาตรการ

1. มีการประชุมเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ ประกอบไปด้วย
 - ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตหลักสี่ (ประธานคณะกรรมการ)
 - ผู้แทนคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต
 - ผู้แทนคณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพระดับเขต
 - ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ อาสาสมัครในเขตพื้นที่คณะกรรมการเครือข่ายชุมชน
2. การประชุมเพื่อกำหนดแนวทางขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ โดยการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ภาครัฐ และภาคภาคเอกชน
3. การสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริม สนับสนุน ให้ประชาชนในชุมชนรับทราบ และปฏิบัติร่วมกันในการขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่
4. การกำหนดระบบ กลไก การติดตาม และประเมินผลการดำเนินโครงการ ภายใต้การขับเคลื่อนธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่

ภาคผนวก

ภาพการประชุมเพื่อจัดทำธรรมนูญสุขภาพเขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร

